

»Hvand«. En Gaard vest for Aaen i Herslev Sogn kaldes »Hvandlund«, og et Par Huse øst for den »Hvand«. Aaen kaldes vist almindelig »Spangaa« efter Spanget vest for Bredstrup. — Slægten Vinds Stamfader troede jeg var Henrik Vind til Rønshave i Smidstrup Sogn og ikke hans Søn Iver Vind til Starup (Grundet). 1525 og 1536 skrev Henrik Vind sig til Rønshave, 1547 til Vellinggaard.

J. J. Ravn.

GENSVAR

Jo, det er vist rigtigt nok, at Henrik Vind, Slægtens Stamfader, sad paa Rønshave, og først hans Søn Iver blev gift til Starup.¹⁾ Det maa ogsaa indrømmes, at Provsten i 1638 skrev: H v a n d (som jeg forresten har citeret det før: Vejle Amts Aarbøger 1926, S. 100), men man har jo hidtil altid, ogsaa Hr. Ravn (se hans: En Historisk-topografisk Beskrivelse af Sog-

¹⁾ Desværre er det jo heller ikke rigtigt, alt hvad Hr. Ravn fortæller i sin nedenfor ofte nævnte Beskrivelse over Elbo og Holmans Herreder. Lejligheden skal nyttes til her at oplyse, at t. Ex. er samtlige Ejerrækker, henhørende til Gaarde i Taule Nebel By (Side 442 f.) ukorrekte, og hver enkelt for sig knyttet til forkerte Gaarde, hvilket strax fremgaar, blot ved Sammenligning mellem den trykte Auktionsplakat fra Bortsalget 1765, og en saa let tilgængelig Kilde som ældste Originalkort i Matrikulsarkivet. Her er jo ikke Stedet at komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal af rent lokal Interesse, men jeg skal gøre Forsøg paa ved førstkommende Lejlighed og paa det rette Sted: Vejle Amts Aarbøger, at fremsætte mine Bemærkninger, der ikke støtter sig til løseligt sammenstillede Jordebogslister, men paa en for Aar tilbage foretaget omstændelig Excerptering af Fæsteregistrene i Koldinghus Lens og Rytterdistrikts Regnskaber, hvorved som bekendt ethvert Fæsterskifte kan verificeres, samt andre Kilder. Saadanne Ejerlister er vel overvejende af lokal Interesse, men derfor burde de alligevel være rigtige, og man maa haabe, at de for andre Sognes Vedkommende er mere korrekte i Hr. Ravns Bog, end de for Taulov.

nene i Holmans og Elbo Herreder, Vejle 1919, Side 284, hvor der dog ikke videre korrekt citeres: utæn Waden) opfattet *Exactio Domini Toky Utenwatn* som Elbo Herred, og saa maa de to Betegnelser identificeres, uanset Stavemaade eller Betydning. Forøvrigt har Egnens Befolkning med mig opfattet Hvand som Vand, hvilket med Tydelighed fremgaar af, at ved Hvandsbro overfor Hvands Eng (jf. Hvandlund ovenfor) laa **L a n d s E n g** (Kort over Taarup Enge fra 1784 i Matrikulsarkivet). Markbogen 1683 har begge Former: paa Højrup Bymark laa nær Mærskkilde, altsaa ved nuv. **H v a n d l u n d**: **V a n d k r o g s** Skifte, men i Taarup Enge (Elbo Herreds Engtaxering): **M e l d H u a n d t z** Enge. Det afgørende Ord bør nok overlades til Filologerne.

En yderligere Diskussion om **H u s b y s** og **R e r s l e v s** nærmere Placering forekommer paa nærværende Grundlag ørkesløs, saalænge hverken Hr. Ravn eller jeg har undersøgt Markbogen 1683, og deraf udtaget den absolut nøjagtige Beliggenhed og Udstrækning. Det skal dog oplyses, at de Jorder i Egum af Husby Mark, hvoraf nogle Egum-Gaarde gav Tiende, oprindeligt laa til Hovedgaarden i Egum By, der havde Jord baade i Egum, Endrup og Husby Marker (RA: Besigt. til Magesk. mellem Kronen og Axel Viffert ^{17/10} 1579); at Tienden var fordelt paa fire Gaarde, stemmer ogsaa saa omtrent med Hr. Ravns Formodning, at Hovedgaarden deltes i tre Bøndergaarde (Ravn o.anf. Værk S. 297). Det tør maaske ogsaa noteres, at det af Hr. Ravn ovenfor meddelte Sagn om »Rislevgaard« bekræfter min Antagelse, at denne Bebyggelse var en Eneste-Gaard (se disse Saml. 4. R. VI S. 210), hvilket Hr. Ravn dog ikke lader til at have bemærket.

Og hvorfor maa nu ikke Brandenburg Toftte være det samme Stykke Jord som Enemærket Himmerighus, naar begge Ejendomme til forskellig Tid laa til den saakaldte Taarupgaard, og Hr. Ravn selv rigtigt antager det Hartkorn til Stoustrup By, som i ældre Tid laa til Taarupgaard, for identisk med Himmerighus (jf. Ravn o.anf. V. Side 324), en Antagelse, som bekræftes af Markbogen. Og der er Forbindelse mellem Taarupbondens Ejendom og Husby Mark: Hans Hansen i Taarup(gaard) brugte 1683 Jord baade paa Rerslev og Husby Mark til sin Toft, altsaa Himmerighus, paa Stoustrup Mark.

Med Hensyn til Hr. Ravns Indvendinger mod min »Skovbræmme« maa jeg henvise til min Artikel: Taulov i Vejle Amts Aarbøger 1930, og haaber med det første i dette Tidsskrift at kunne yderligere klarlægge den dér skitserede Udvikling. At der til de ofte halvejs træbevoxede Overdrev i en Skovegn, som Elbo Herred, nemt knyttedes Betegnelser med -skov, som t. Ex. Taarup Østerskov, synes naturligt nok, det var jo overalt ryddet Skovland, man brugte — og saadanne Betegnelser maa ikke forvexles med de bestemt afgrænsede og ordentlig taxerede Skove, eller med de mindre Enemærkeskove eller Lunde, som laa spredt over Terrænet. Forøvrigt har Hr. Ravn da selv ment at skulle gaa meget langt tilbage i Tiden for her at finde de store Skovstrækninger, som han nu drager i Felten for, idet han tidligere har tilrettevist »nogle Forfattere« (Ravn o.anf. V. Side 290; der mangler desværre her, som næsten allevegne i det ofte citerede Værk, ordentlige Kildehenvisninger), der havde gjort sig til Talsmænd for Hr. Ravns nu hævdede Synspunkter.

Endelig maa det tilraades ikke stedkendte, paa Kor-

tet at orientere sig m. H. t. de tre Kirkers Beliggenhed. Formodentlig lader Hr. Ravn dog Elbodalen strække sig til Ødstedgaard; derfra og til Egeskov Kirke, som den i Vejlbj Sogn jo almindeligt kaldes (jf. ogsaa Ravn o.anf. V. Side 336), er der lige 2000 Meter, altsaa nærmere en Fjerdingvej end en Mil, bortset fra, jeg har ment det forsvarligt at lade ogsaa den Del af Dalstrøget, som den lavvandede Randsfjord dækker, indbefattes i Begrebet Elbodalen, uden at risikere Beskyldning for en digterisk Frihedstagen, der selvfølgelig maa være utilstedelig i en saglig historisk Artikel.

Formodentlig vil det foranstaaende have tilfredsstillt baade Læseren — som alt for længe har maattet opholde sig ved disse rent lokale Omstændigheder — og Hr. Ravn, hvis forudskikkede Bemærkninger er Aarsagen.

Til Slut blot dette: det forekommer lidt overflødigt, naar Hr. Ravn oplyser, at foruden de to ældgamle Bebyggelser, jeg i den Forbindelse havde Interesse i at angive Placeringen af, ogsaa andre Byer i Elbo Herred ligger i Aadale, eller om man vil: i Dalstrøg med Møllebække.

Mogens Lebech.
